והכא קרא אשכח [א] ודרשי לכתוב רחמנא אם משדה מקנתו אשר לא [ב] שדה אחוזתו אי נמי אשר לא שדה אחוזה מאי משדה [ג] אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה: הכהנים והלוים מקדישין לעולם וכו': בשלמא גואלין אצטריך לאפוקי [ד] מדישראל דלא פרקי אלא עד יובל קא משמע לן דכהנים ולוים גואלין לעולם אלא מקדישין מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי וכי תימא בשנת היובל עצמה הניחא [א]לשמואל דאמר בשנת היובל עצמה לא קדשה קמ"ל דכהנים ולוים מקדישין לעולם אלא לרב מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי ולטעמיך בין לפני היובל בין לאחר היובל למה לי אלא איידי דתנא רישא לפני היובל ולאחר היובל תנא [ה] סיפא נמי בין לאחר היובל בין לפני היובל ואיידי דתנא רישא אין מקדישין ולא גואלין תנא נמי סיפא מקדישין וגואלין:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש [א]את שדהו בשעה שאין היובל [ו] אומר לו פתח אתה ראשון שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה אמרו לו פתח אתה ראשון אמר הרי היא שלי באיסר אמר רבי יוסי לא אמר זה באיסר אלא בביצה שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: **גמ'** המקדיש שדהו בשעה כו': אומרין והתניא [ב]כופין מאי [ג]אומרין נמי כופין ואיבעית אימא מעיקרא אומרין אי צאית צאית ואי לא כופין: שהבעלים נותנין חומש וכו': מאי איריא שהבעלים נותנין חומש תיפוק ליה דאיידי דחביבה עליה טפי ופריק לה ועוד מצות גאולה באדון חדא ועוד קאמר חדא דאיידי דחביבה עליה טפי ופריק לה ועוד [ג]מצות גאולה באדון היא ועוד שהבעלים נותנין חומש כו': מעשה באחד שהקדיש שדהו וכו': לימא בהא קמיפלגי דר"י סבר שוה כסף ככסף ורבנן סברי שוה כסף אינו ככסף והא קי"ל [ד]דשוה כסף ככסף [י]דכולי עלמא שוה כסף ככסף והכא בפודין [ה]בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה קמיפלגי ת"ק סבר איסר דאיכא בחומשו שוה פרוטה פרקינן ורבי יוסי [ז] כביצה נמי פרקינן: אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: סתמא כרבנן: **מתני'** [ה]אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים ואחד אומר בעשרים ואחד אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים ואחד אומר בחמשים חזר בו של חמשים ממשכנין מנכסיו [ח] עד עשר חזר בו של ארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של שלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשר מוכרין אותו [ט] בשוויו ונפרעין משל עשר את המותר [ו]הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים הבעלים [ז]קודמין מפני שהם מוסיפין חומש אמר אחד הרי היא שלי בעשרים [י] ואחת

הבעלים

והכא קרא אחרינא אשכח ודרוש. דהקדישה אחוזה דאל"כ [ו] דלא רבי לן קרא אלא מת אביו ואח"כ הקדישה ניכתוב קרא אשר לא (א) אחוזתו ומתרצינא הא דר' מאיר דדריש [סו:] יצתה זו שהיא כבר אחוזה: **משדה למה לי.** ש"מ לכדאמרינן [שם] למדרש הקדישה ואח"כ מת אביו: **יצתה זו.** שבשעת הקדש היתה ראויה להיות שדה אחוזה: **אפי' ישראל נמי.** דהא תניא ברים פירקין (דף כד.) מקדישין [יא] לפני היובל וכו' [ח]ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל הא אוקימנא (שם) דעלה טובה קמ"ל: **הניחא לשמואל דאמר.** גבי ישראל לא קדשה אצטריך לאשמועי' דגבי כהנים [יב] קדשה: [ט]**אלא לרב.** ליכא למימר הכי דמהיכא תיתי לן (ב) מקראי: **איידי דתנא רישא.** (ג) [יג] ישראל תנא סיפא גבי לוים:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל. בזמן שאין היובל נוהג: **פתח אתה ראשון.** בכמה אתה רוצה לפדותה ומפני ריוח של הקדש שואלין לו תחלה: **שהבעלים נותנין חומש.** ולהכי נקט בשעה שאין היובל נוהג דבזמן [יד] שנוהג אין צריך לשואלו בכמה תפדנה שהרי דמיה קצובין בית כור בנ' סלע ובשדה אחוזה קא איירי ובזמן שאין יובל נוהג נפדית בשוייה כדתניא בשילהי פירקין [כט.] אין שדה אחוזה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג: **מפני רעתה.** שהיתה יציאתה מרובה על השבח: **לא אמר זה באיסר אלא.** הרי היא שלי בביצה [טו] שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: **אמר לו.** הגזבר: **הגעתיך.** הרי היא שלך: **גמ' והתניא כופין.** את הבעלים לפתוח ראשון: **דמצות גאולה באדון.** בפ"ק דבכורות (דף יג.): **טפי ופריק לה.** מוסיף ופודה [טז] יותר משאר אדם: **מצות גאולה באדון.** דכתיב [י] ואם לא יגאל ונמכר בערכך אלמא מצות גאולה קודמת למכירה: **והא קי"ל שוה כסף ככסף.** דאמרי' בבבא קמא (ז.) ישיב[כ] לרבות שוה כסף אפי' סובין: **כך סתמא.** דקתני מפסיד איסר ולא קתני נמצא מפסיד ביצה רבנן היא ולא רבי יוסי: **מתני' ממשכנין מנכסיו עשר סלעים.** נמצא ביד גזבר עשרים וכן[ל] שלשים יתן שלשים הרי חמשים: **אמר אחד הרי היא שלי בכ"א.** לאחר שאמרו הבעלים בעשרים:

הבעלים

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל נוהג. פירוש בזמן שאין היובל נוהג דאז הוא נפדה בשוויו ויש בו ריוח להקדש לפתוח תחלה הבעלים מפני החומש אבל בזמן שהיובל נוהג הוא נפדה לפי זרעו בנ' סלעים בית זרע חומר שעורים ובשדה אחוזה איירי ובזמן הבית איירי דאיכא רווחא להקדש דאי שלא בזמן הבית מחללו אם ירצה אפי' לכתחלה על שוה פרוטה לפי שאין בו ריוח להקדש דלאיבוד אזיל כדאיתא לקמן בסוף פירקין (דף כט.) ההוא דאחריס לנכסיה אתא לקמיה דרב יהודה א"ל שקול ד' זוזי אפיל עלייהו ושדינהו בנהרא ולישתרי לך וא"ת היאך נמצא בזמן שאין היובל בזמן הבית י"ל בזמן שגלו ישראל דבעינן כל יושביה עליה: **אמר** ר' יוסי כו'. תימה איך היה זה המעשה בימי ר' יוסי והלא ר' יוסי לא היה בזמן הבית ואם כן לא הוצרך לפתוח תחילה בבעלים וי"ל דפליג על פי הקבלה ע"פ שאירע בזמן הבית א"נ אפי' שלא בזמן הבית גאולה בבעלים תחילה כדכתיב (ויקרא כז) אם לא יגאל ונמכר: **מאי** אומרין כופין. וא"ת מ"ש דצריך כפיה הכא טפי מכל הני דתנן בסוף פ"ק דבכורות (דף יג.) מצות פדייה קודמת למצות עריפה מצות יעידה קודמת למצות פדייה מצות ייבום קודמת למצות חליצה מצות גאולה באדון קודמת [יז] (למצות) לכל אדם ומפיק כולהו מקראי התם ולא אשכחן כפייה כי אם בזה וי"ל דשאני הכא דיכול לבא לידי תקלה אם יהנו העולם ממנה: **רבי** יוסי סבר בביצה נמי פרקינן. וכפ' הזהב (ב"מ דף נג:) איכא פלוגתא איכא מ"ד בו ובחומשו ואיכא מאן דאמר בו אע"ג שאין בחומשו ונראה דביצה היינו שוה פרוטה:

למימרא

עין משפט נר מצוה

א א ב ג מיי' פ"ח מהל' ערכין הלכה א:
ב ד מיי' שם פ"ו הלכה א:
ג ה מיי' פ"ח מהלכות ערכין הלכה ג:
ד ו מיי' שם הלכה ה:

◆

רבינו גרשום

והכא קרא. יתירא: אשכח ודרוש. דיצאת זו שראויה להיות שדה אחוזה ולאו משום טעמא דקנין פירות לא כקנין הגוף דמי: דקמ"ל דכהנים ולוים גואלין לעולם. אפי' בשנת היובל: אמר לך רב ולטעמיך בין דבשנת יובל עצמה הקדיש ש"מ בין לפני יובל ובין לאחר יובל ולמה לי למיתנייה אלא איידי דתנא רישא דמתניתין אין מקדישין לפני יובל ולא גואלין אחר יובל פחות משנה תנא נמי סיפא בין לפני יובל וכו' ואיידי דתנא אין מקדישין [ולא גואלין תנא נמי סיפא מקדישין] וגואלין ולעולם מקדישין לא אצטריך למתני אלא גואלין איצטריך כדאמר ואיידי דתני גואלין לעולם תנא מקדישין לעולם:

סליק פירקא

אומר לו. להמקדיש בשעה שמכריזין אותה לפדותה [אומר לו לבעלים] פתח אתה ראשון בכמה אתה רוצה לפדותה לפי שאם לא ימצא מי שירצה לפדותה ביוקר מן הבעלים מוטב שיפדנה הבעלים משום ריוח דהקדש לפי שהבעלים מוסיפין חומש על פדיונן: מפני רעתה. או מפני שהיה מס שלה מרובה או לפי שהיציאה היתה יתירה על השבח: ואמ"ל לו פתח אתה ראשון ואמר הרי היא שלי באיסר. שלא היה מחשבה ביותר מפני רעתה: אמר רבי יוסי לא כך היה מעשה. כלומר שלא אמר הרי היא שלי באיסר אלא הרי היא שלי בביצה. ומכאן אתה למד שהקדש אינו כמעשר שני שאינו נפדה אלא בכסף אלא דהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: אמרו לו הגעתיך. תהא שלך ותן האיסר: נמצא כמפסיד איסר. שנותנו להקדש: ושדהו לפניו. היא שלו עם רעתה ויש לו ב' הפסדות אחר החזרה אחד שחזרה לו שדהו ואחד שהפסיד האיסר: והתניא כופין. משום (דהוא הקדש) [ריוח הקדש] כדי שיוסיף חומש: דאיידי דחביבא ליה טפי ופריק. כלומר לפי שהוא מכירה יותר מאחר כמה היא עושה יוסיף בפדיונה יותר ממי שאינו מכירה: ועוד מצות גאולה באדון. כדתנן בפרק קמא דבכורות מצות גאולה באדון קודמת לכל אדם: חדא ועוד קאמר כו'. והא קי"ל בכל דוכתא דשוה כסף ככסף חוץ ממעשר שני: בבביצה נמי פרקינן. אע"ג דאין בחומשה שוה פרוטה: סתמא כרבנן דאמרי בחומשה בעינן פרוטה [והיינו ת"ק ור' דאמרי] [דר"י] דאמר הרי היא שלי באיסר ושמעינן מינה שאין פודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה]: ואחד אומר בחמשים כשומא של תורה דכתיב בחמשים שקל כסף: חזר בו של חמשים. שנחרש בו: ממשכנין מנכסיו עד עשר. כלומר שממשכנין אותו כשיעור אותו תוספת שהוסיף יותר מן האחרים דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכן כולם ממשכנין אותן כשחוזרו בהן כשיעור כל אחד מה שהוסיף על חברו: חזר בו של עשר מוכרין אותה בשוייה. ואם לא יכלו למוכרה [בעשר] נפרעין משל עשר את המותר עד שיהא להקדש בה עשר סלעים הואיל וזה שמאה בעשר סלעים:

מסורת הש"ס

א) לעיל כד., ב) [תוספ' פ"ד ה"טו], ג) [בכורות יג.], ד) [קדושין ז:, ח. טז.], ה) [ב"מ נג:], ו) [שם], ז) [דל"כ נ"ק], ח) נ"ק מ"ו, ט) גי' נ"ק אלא לרב מאי איכא וכו' ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל ואשמועינן דכהנים מקדישין ליכא למימר הכי דמהיכא תיתי לן כיון דלא ילפינן מקראי והא אוקימנא דעלה טובה קמ"ל כצ"ל, י) [ויקרא כז], כ) [שמות כא], ל) [וכן יעב"ץ].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והכא קרא וכו' אשר לא שדה אחוזתו ומתרצינא: (ב) ד"ה אלא לרב וכו' תיתי לן דלא מקדשין כיון דלא ילפינן מקראי: (ג) ד"ה איידי וכו' רישא גבי ישראל:

◆

מוסף רש"י

קרא אשכח ודרשי. לרבויי מינה לאף הקדישה ואח"כ מת אביו, דאל"כ דלא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה, לכתוב קרא אשר לא אחוזתו, ולא לכתוב משדה (גיטין מח.). הדרן עלך אין מקדישין מצות גאולה באדון היא. המתפיס בהמה לבדק הבית, מצות פדייתה באדון קודם לכל אדם (בכורות יג.). הבעלים אומרים בעשרים. גבי מקדיש ופודה הקדשו תנן לה (ב"מ נג:). שהם מוסיפין חומש. ועשרים שלהן הוו כ"ה, דאילו אחר כל אדם לא יוסיף חומש (שם).

◆

שיטה מקובצת

א] אשכח ודריש לכתוב:
ב] תיבת שדה נמחק:
ג] תיבת אחוזתו נמחק:
ד] לאפוקי מישראל דלא:
ה] תנא נמי סיפא בין לפני היובל בין לאחר היובל:
ו] היובל. ס"א נוהג אומרים לו:
ז] יוסי סבר בביצה נמי:
ח] מנכסיו עשר ותיבת עד נמחק וכצ"ל לקמן:
ט] (אותו) בשוויה:
י] בעשרים ואחת ס"א ואחד:
יא] מקדישין בין לפני:
יב] כהנים ולוים קדשה:
יג] רישא גבי ישראל תנא סיפא גבי כהנים לוים:
יד] דבזמן שהיובל נוהג אין:
טו] בביצה ואפ"ה אמר לו גזבר הרי (לך) [היא] שלך שהקדש:
טז] ופודה אותה יותר:
יז] קודמת לכל תיבת למצות נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com